Механика Транспорт Комуникации

ISSN 1312-3823 (print)
ISSN 2367-6620 (online)
том 17, брой 3, 2019 г.

Научно списание **http://www.mtc-aj.com** **статия № 1823**

УПРАВЛЕНИЕ НА КАЧЕСТВОТО НА ОБРАЗОВАТЕЛНИЯ ПРОЦЕС В ПРОФЕСИОНАЛНО НАПРАВЛЕНИЕ 5.5 „ТРАНСПОРТ, КОРАБОПЛАВАНЕ И АВИАЦИЯ" ВЪВ ВТУ „ТОДОР КАБЛЕШКОВ"

Юлия Варадинова, Симона Ангелова
jvaradinova@abv.bg, s.stoyanova06@gmail.com

Висше транспортно училище „Тодор Каблешков",
ул."Гео Милев" № 158, София 1574,
БЪЛГАРИЯ

Ключови думи: *качество на обучение, транспорт, анкетна карта, анкета, управление на качеството, контрол на качеството, професионална реализация.*

Резюме: *В доклада е направен анализ на качеството на обучение в съответните специалности от професионално направление 5.5 „Транспорт, корабоплаване и авиация".*

Чрез анкети е проучено мнението на студентите относно обучението и реализацията след завършване на съответната образователно-квалификационна степен. Проследена е професионалната реализация, на завършилите от специалност „Технология и управление на транспорта" за образователно-квалификационна степен „бакалавър", както и за специалност „Технология и управление на транспорта" и „Транспортен мениджмънт и логистика" за ОКС „магистър".

Един от аспектите на качеството на обучението, е отношението между образователния процес и професионалната реализация на завършилите студенти от разглежданите специалности в редовната и задочна форми на обучение. Ето защо, от една страна обект на специално внимание е проблемът за съответствието на получените от студентите теоретични знания и практически умения и изискванията на потребителите на кадри за успешна професионална реализация, и от друга страна ролята на Висшето транспортно училище за по-нататъшното повишаване на образованието и квалификацията на кадрите в сферите: транспорт, спедиция, логистиката, държавна администрация и редица други организационно-производствени отраслови структури.

Проведени са и анкетни проучвания на основните работодатели относно удовлетвореността им от подготовката на завършилите студенти от ПН 5.5 „Транспорт, корабоплаване и авиация" за периода 2014 - 2019 год.

ВЪВЕДЕНИЕ

Завършилите студенти от ПН 5.5 „Транспорт, корабоплаване и авиация" във ВТУ „Тодор Каблешков" се реализират основно на управленски длъжности в областта на транспорта, логистиката, спедицията, държавната администрация, промишлеността, търговските услуги и др. Това предполага действие на ефективна система за събиране и

анализиране на информацията за реализацията и развитието на завършилите студенти и подобряване качеството на подготовка на студентите.

Непосредствената реализация на завършилите обучението студенти във ВТУ „Тодор Каблешков” е пряко свързана с качеството на тяхното обучение, осигуряващо университетските, национални и европейски стандарти, както и развитието на потенциал за успешна адаптация в динамичната пазарна среда. Това предполага използване на интегрална система относно управление на учебния процес и поддържане качеството на обучение [1,2,3,4].

УПРАВЛЕНИЕ КАЧЕСТВОТО НА ОБРАЗОВАТЕЛНИЯ ПРОЦЕС

В катедра „Технология, организация и управление на транспорта” са разработени различни анкетни карти свързани с управлението на качеството на образование. Проучва се и мотивацията на студентите да се обучават именно в тези специалности [5,7]. Анкетните проучвания се провеждат всяка година и обхващат обучаващите се студенти, както и семестриално завършилите ОКС „Магистър”, специалности „Технология и управление на транспорта” и „Транспортен мениджмънт и логистика“ и ОКС „Бакалавър”, специалност „Технология и управление на транспорта”. Целите на провежданите анкети са:

- Да се подобри връзката между обучението и реализацията на студентите;
- Да се подобри качеството на преподаване по дисциплините, включени в учебния план;
- Да се оцени нивото на преподаване за съответните учебни дисциплини изучавани предходната година, като оценяването е отделно за проведените лекции и упражнения по съответната дисциплина.

Резултатите от анкетните проучвания се обсъждат на Катедрен съвет. Взимат се предвид мненията на студентите относно качеството на преподаване и се приемат мерки за подобряване качеството на образователния процес. Като мярка за подобряване качеството на образователния процес, предвид мненията на студентите и препоръките от предходната акредитация в учебния план на специалност „ТУТ“- ОКС „Бакалавър“ са направени следните промени: въведена е нова избираема дисциплина в 8-ми семестър "Оперативно управление в транспорта", въведени са 3 групи избираеми дисциплини, като общия им хорариум е 180 часа и 2 групи факултативни дисциплини, като общия им хорариум е 105 часа. За специалност „ТМЛ“- ОКС „Магистър“ в учебния план са въведени следните дисциплини: „Управление на проекти“ и „Международен транспорт“ – задължителни и една факултативна дисциплина в трети семестър - Търговски, финансови и спедиционни операции.

Провеждат се и срещи със студенти свързани с управлението на учебния процес и качеството на образованието.

Обобщените предложения, които студентите от специалностите „ТУТ“- ОКС „Бакалавър“ и „ТУТ” и „ТМЛ” - ОКС „Магистър” от ПН 5.5 са направили, обхващат следните направления:

- По-продължителни практически стажове във фирмите.
- Подобряване на езикова подготовка.
- По- добра организация на изпитните сесии.
- Използване на допълнителни интернет-източници при усвояване на учебния материал.

Студентите са оценили положително съдържанието, хорариума на дисциплините и качествата на преподавателите.

Относно качеството на обучение, показателен е факта, че за периода 2014 - 2019 год., 61,58 % от приетите студенти в специалност „Транспортен мениджмънт и логистика”, ОКС „Магистър” са се обучавали във ВТУ „Тодор Каблешков” (Фиг.1).

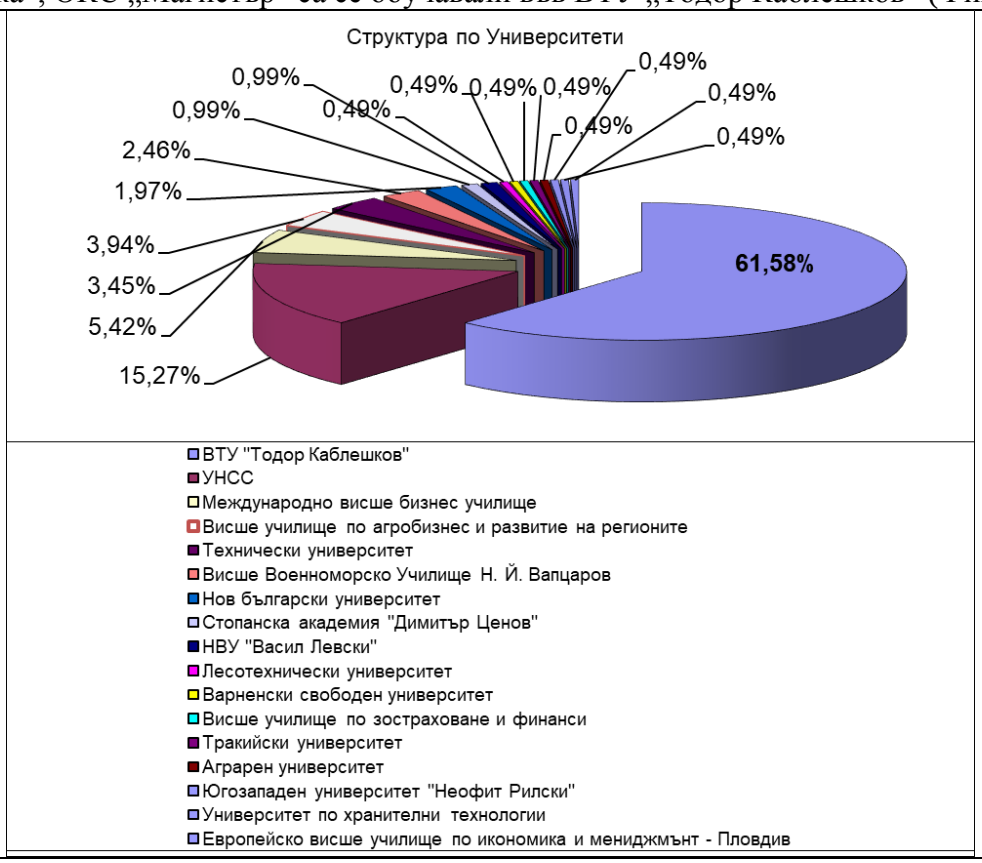

Фиг. 1 Структура на студентите приети в специалност „Транспортен мениджмънт и логистика”, според завършилите университети

На въпроса как оценяват от гледна точка на бъдещата си професионална дейност обучението във Висшето транспортно училище 35% от студентите го считат за

Фиг. 2

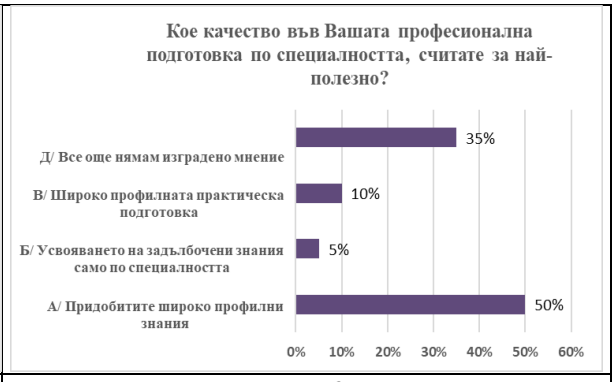

Фиг. 3

ефективно, 45% по-скоро ефективно и 20% по-скоро за неефективно (фиг.2).

Ефективността от обучението си, анкетираните свързват и с необходимостта от придобиването на съответни профилиращи, теоретични и практически знания. В този смисъл, 50% от студентите считат за най-полезно качество в своята подготовка придобитите широко профилни знания, 5% усвояването на задълбочени знания само по специалността и 10% – широко профилната практическа подготовка (фиг.3). От тук следва и извода, че образователната подготовка формираща професионалната

реализация на обучаемите, в достатъчна степен съответства на професионалния профил на заеманите в практиката базови длъжности.

Фиг. 4

Фиг. 5

Обнадеждаващ за по-нататъшното утвърждаване и развитие на специалност „Технология и управление на транспорта” и свързаните с това трудова реализация и професионално усъвършенстване на възпитаниците на ВТУ „Тодор Каблешков” е факта, че значителна част от анкетираните считат че тази специалност от една страна е с практическо приложение - 80%, а от друга – модерна и перспективна 10% (фиг4). А 10% от запитаните студенти нямат мнение поради това, че все още се намират в начален етап от своята професионална подготовка. Потвърждение за тези положителни нагласи и тенденции, е и високия относителен дял 65% на тези с очаквания за бърза и ефективна реализация на пазара на труда след завършване (фиг.5).

Фиг. 6

Фиг. 7

Положително е оценена и академичната етика и атмосфера в специалността - 45% я оценяват като „много добра” и 30% като „добра”(фиг.6). Тази преценка се дължи и на факта, че 35% от анкетираните дават висока оценка за ерудицията и качествата на преподавателския състав.

РЕАЛИЗАЦИЯ НА ЗАВЪРШИЛИТЕ СТУДЕНТИ.

В катедра „ТОУТ”, отговаряща за ПН 5.5 „Транспорт, корабоплаване и авиация” са съхранени добри традиции по отношение на връзките с работодатели и работодателски организации. Представители на работодателите участват и в разработването на основните документи по учебния процес, както и в подготовката на студентите. Предоставят на катедрата документация, научно-техническа информация, актуални проблеми за научни изследвания, теми за курсови и дипломни работи и др.

Успешната подготовка на студентите за изискванията на работната среда се осъществява посредством провеждането на учебни практики (стажове), осигуряващи непосредствена връзка с бъдещите работодатели.

Завършилите студенти се реализират успешно на трудовия пазар, в това число във фирми от частния сектор, на длъжности пряко свързани с мениджмънта в

транспортни и спедиторските фирми. Оценката на потребителите на кадри е, че специализиращата и практическа подготовка на завършилите специалностите, е на добро ниво, студентите се адаптират бързо към спецификата на заеманите длъжности, и за сравнително кратък период от време започват работа като титуляри. Постигнатите положителни резултати се дължат на високия професионализъм и ерудиция на преподавателския колектив.

В катедра „ТОУТ” има система за Събиране и анализиране на информацията за реализацията и развитието на завършилите студенти от ПН 5.5 „Транспорт, корабоплаване и авиация“. В тази система се събират следните данни: имена, адреси, телефони, месторабота, предишна завършена специалност, висше учебно заведение в което е учил студента. Системата позволява да се правят анализи в различни разрези (фиг.8).

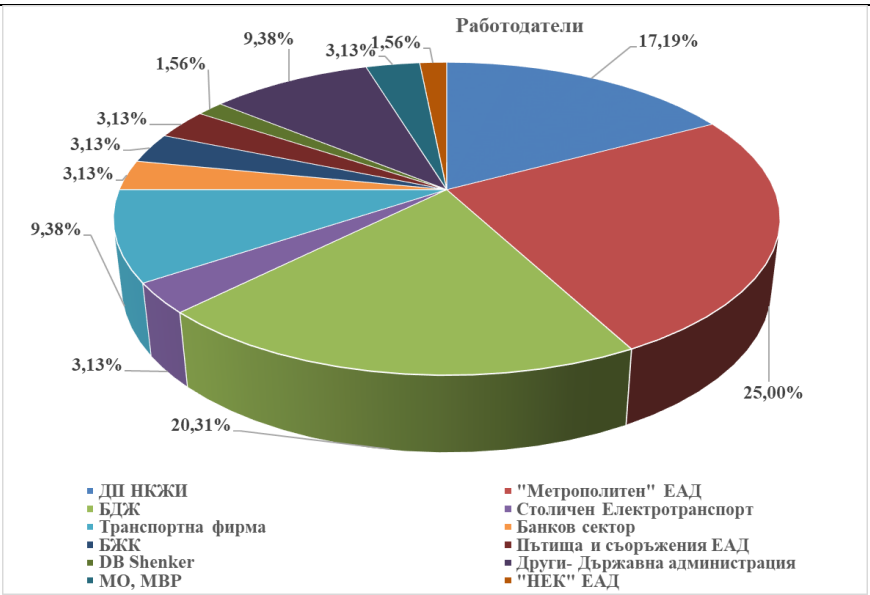

Фиг. 8

За периода 2014 - 2019 год. само в ДП „НКЖИ”, са постъпили 101 специалисти, завършили специалност „Технология и управление на транспорта”. Относителният дял на реализиралите се студенти в ДП „НКЖИ”, "Метрополитен" ЕАД и „БДЖ“ спрямо завършилите за последните 5 години е 62,5%. Относителния дял на реализиралите се студенти в различните бизнес сфери е 12,5%. Общо 62 % от завършилите студенти специалност „Технология и управление на транспорта”, ОКС „Бакалавър”, са продължили обучението си в ОКС „Магистър” във факултет „ТМ” на ВТУ „Тодор Каблешков”. Процентът на реализираните студенти е по-висок, като се има в предвид завършилите специалисти, които работят в частния сектор.

Проучванията показват, че около 80% от студентите се реализират успешно на трудовия пазар, и то на длъжности пряко свързани с изучаваната специалност или продължават обучението си в по-висока ОКС във ВТУ „Тодор Каблешков”. Следва да се отбележи също така, че в значителна степен естеството на заеманите от специалистите длъжности и професии, е в пряка връзка със спецификата на специалността, тоест в областта на технологията и управлението на транспорта. Това навежда на извода, че обучението във ВТУ „Тодор Каблешков” създава трайни професионални нагласи и умения, и завършилите специалностите от ПН 5.5 са удовлетворени от квалификацията си и предоставените възможности за пълноценна професионална реализация.

Редовната и непрекъсната връзка на преподавателите от катедра „ТОУТ” с предприятията - потребители на кадри както по време на практическите

производствени стажове, така и с въвеждането на различни обучаващи системи в учебния процес [6,7,8], спомага изключително много за бързото адаптиране на обучаемите към трудовата среда и пълноценната им реализация като добри специалисти. В този смисъл, катедрата се интересува постоянно от мненията и препоръките на потребителите както за качеството на подготовката на студентите, така също и при разработване на учебните програми и тяхната актуализация.

Проведени са анкетни проучвания на основните работодатели относно удовлетвореността им от подготовката на завършилите студенти от ПН 5.5 „Транспорт, корабоплаване и авиация" за периода 2014 - 2018 год. Относно запитване направено към ДП „НКЖИ" във връзка с оценка на кадрите от специалностите „Технология и управление на транспорта" и „Транспортен мениджмънт и логистика", е получен отговор че практическата и теоретичната подготовка на назначените кадри е на високо ниво отговаря на изискванията на компанията. Положителни отзиви в резултат на проведените анкети са получени и от други големи работодатели, като: „Метрополитен ЕАД", „БДЖ- ПП", както и от работодатели в частния сектор.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

В заключение следва да се отбележи, че постигнатите до сега положителни резултати се дължат в голяма степен на високия професионализъм и ерудиция на преподавателския колектив на катедра „Технология, организация и управление на транспорта". Следва да се отбележи също така, че катедрата има дългогодишен опит и установени традиции в обучението, практическата подготовка и професионалната реализация на специалисти в сферата на управлението. Този факт, оказва изключително благоприятно влияние, за бъдещо развитие на ПН 5.5 „Транспорт, корабоплаване и авиация", представено от специалностите „Технология и управление на транспорта" и „Транспортен мениджмънт и логистика" във ВТУ „Тодор Каблешков", а следователно и за пълноценната реализация в практиката на студентите от това професионално направление.

ЛИТЕРАТУРА:

[1] Гергова Н., Комплексная модель оценки конкурентоспособности высших учебных заведений, XII Международная научная конференция, „Правовые и управленческие проблемы деятельности государственных структур и хозяйствующих субьектов: российский и международный опыт" 4-5 апрель 2018г., Домодедово, 2018г.

[2] Gergova N., The Mechanisms of Higher Education Public Regulation in Bulgaria, Scientific Conference "MANAGEMENT 2018" in Belgrade, 2018г.

[3] Василев Д., Предизвикателствата при изграждането на интегрирана система за управление на процесите във Висше транспортно училище „Тодор Каблешков", XXI Международна научна конференция „Транспорт 2013", 2013 IV-1.

[4] Димитров, Д., Пискулев, П., Трендафилов, З., Мрежов информационен модел и система за подпомагане на учебно-научната и управленска дейност на ВТУ "Тодор Каблешков". Сборник доклади на единадесета научна конференция с международно участие ТЕМРТ-2001, с. 113-116. ISBN 954-12-0072-9

[5] Grigorov G., "Research on the motivation for choosing the military career", The 24th International scientific conference KNOWLEDGE-BASED ORGANIZATION, 2018, Nicolae Balcescu Land Forces Academy Sibiu-Romania, (2018).

[6] Беров, Т., Трендафилов, З., Обучаваща система за организиране на влаковото движение в жп участък. XIV Научна конференция "Транспорт 2004", ВТУ "Тодор Каблешков", София , с.31-34. ISBN 954-12-0104-0

[7] Варадинова Ю., Ангелова С., Управление на качеството на образователния процес в професионално направление 5.13 „Общо инженерство” във ВТУ „Тодор Каблешков”, Научно списание "Механика, транспорт, комуникации", ISSN 1312-3823, С., 2018 г.
[8] Гергова Н., Анализ на състоянието на пазара за висше образование и мерки за повишаване качеството на образователната услуга, Научно списание „Механика Транспорт Комуникации“, том 16, бр. 3/1, 2018г., ISSN 2367-6620 (Online), 2018г.

QUALITY MANAGEMENT OF THE EDUCATIONAL PROCESS IN A PROFESSIONAL FIELD 5.5 “TRANSPORT, SHIPPING NAVIGATION AND AVIATION” IN “TODOR KABLESHKOV” UNIVERSITY OF TRANSPORT

Julia Varadinova, S. Stoyanova
jvaradinova@abv.bg, s.stoyanova06@gmail.com

“Todor Kableshkov” University of Transport,
158 Geo Milev St, Sofia 1574
BULGARIA

Key words: *education quality, questionnaire, inquiry, quality management, quality control, professional development*

Abstract: *An analysis of the quality of education in the corresponding majors of the professional field 5.5 “Transport, Shipping Navigation and Aviation” has been carried out in the paper. The students‘opinions about the education and the postgraduate development have been researched through surveys. The professional development of the students who have graduated with a Bachelor’s degree in Technology and Management of Transport and a Master’s degree in Technology and Management of Transport and Transport Management and Logistics has been studied.*

One of the aspects of the education quality is the relationship between the educational process and the professional development of the graduated students with a Bachelor’s degree in Technology and Management of Transport and a Master’s degree in Technology and Management of Transport and Transport Management and Logistics in both full-time education and distance learning. Therefore, on the one hand, the focus is on the problem with the correspondence between the received theoretical and practical knowledge and the employers’ requirements for successful professional development, and, on the other hand, on the role of the “Todor Kableshkov” University of Transport for the further improvement of the education and the qualification of the students in the fields: industry, transport, spedition, logistics and other organizational and manufacturing industrial structures.

The principal employers’ satisfaction of the preparation of the graduate students from the field 5.5 “Transport, Shipping Navigation and Aviation” has been researched through surveys as well.